

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum omnis tristitia omni delectationi contrarietur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tus, ut remedium contra tristitiam quam patitur. Alio modo, in quantum ex magno desiderio delectationis alius cuius, non recusat aliquis tristitiam perferre, ut ad illam delectationem perveniat. & utroque modo luctu spreus ad consolationem futurę vitę perducit: quia ex hoc ipso quod homo luctet pro peccatis, vel pro dilatione glorię, meretur consolationem æternam. Similiter meretur etiam aliquis ex hoc, quod ad ipsam consequendam non refugit labores & angustias propter ipsam sustinere.

AD SECUNDUM dicendum, quod dolor ipse potest esse delectabilis per accidens, in quantum, si habet adiuturam admirationem, ut in spectaculis, vel in quantum facit recordationem rei amate, & facit percipere amorem eius, de cuius absentia doletur. Vñ cum amor sit delectabilis, & dolor, & omnia quę ex amore consequuntur, in quantum in eis sentitur amor, sunt delectabilia: & propter hoc etiam dolores in spectaculis possunt esse delectabiles, in quantum in eis sentitur aliquis amor conceptus ad illos, qui in spectaculis commemorantur.

AD III. dicendum, quod voluntas & ratio supra suos actus reflectuntur, in quantum ipsi actus voluntatis & rationis accipiuntur sub ratione boni, vel mali: & hoc modo tristitia potest esse materia delectationis, vel e converso, non per se, sed per accidens, in quantum scilicet utrumque accipitur in ratione boni vel mali.

Super Questionis trigesima quinti articulum quartum.

ARTICULVS III.

Utrum omnis tristitia omni delectationi contrarietur.

Missis primis tribus articulis

Inf. artic. 6. quęl. trigesima quinta cor. fi. & 38. ar. i. ad primū. Et 3. q. 46. art. 8. ad 2. Et 4. dist. 14. q. 1. ar. 4. q. 2. cor.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod omnis tristitia omni delectationi contrarietur. Sicut enim albedo & nigredo sunt contrarię species coloris, ita delectatio & tristitia sunt contrarię species animę passionū: sed albedo & nigredo uniuersaliter sibi opponuntur. ergo etiam delectatio, & tristitia:

¶ 2 Pręterea. Medicinę per contraria sunt: sed quęlibet delectatio est medicina contra quamlibet tristitiam, ut patet per Philosophum in 7. Ethicorum. ergo quęlibet delectatio cuiuslibet tristitię contrariatur.

¶ 3 Pręterea. Contraria sunt, quę se inuicem impediunt, sed quęlibet tristitia impedit quamlibet delectationem. ut patet per illud quod dicitur in 10. Ethicorum. ergo quęlibet tristitia cuiuslibet delectationi contrariatur.

SED CONTRA. Contrariorum non est eadē causa: sed ab eodem habitu procedit, quod aliquis gaudeat de uno, & tristetur de opposito. ex charitate enim contingit gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus, ut dicitur in 12. ergo non omnis tristitia omni delectationi contrariatur.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur in 10. Metaphysicę. Contrarietas est differentia secundum formam, forma autem est & generalis, & specialis. vñ contingit esse aliqua contraria secundum formam generis, sicut iustitia & iniustitia. Est autem considerandum, quod quędam specificantur secundum formas absolutas, sicut substantię & qualitates, quędam uerō specificantur

11. 10. ethic. c. 3. & 14. tom. 5.

per comparationem ad aliquid extra, sicut passiones & motus recipiunt speciem ex terminis, sicut ex obiectis. In his ergo, quorum species considerantur secundum formas absolutas, contingit quidem, species, quę continentur sub contrariis generibus, non esse contrarias secundum rationem speciei: non tamen contingit, quod habeant aliquam affinitatem vel convenientiam adinuicem. Intemperantiam. & iustitiam, quę sunt in contrariis generibus, uirtutis scilicet & uitio, non contrariantur adinuicem secundum rationem proprię speciei, nec habent aliquam affinitatem, vel convenientiam adinuicem. Sed in illis, quorum species sumuntur secundum habitudinem ad aliquid extrinsecum, contingit quod species contrariorum generum non solum non sunt contrarię adinuicem, sed et habent quandam convenientiam & affinitatem, eo quod eodē modo se habere ad contraria, contrarietatem inducit: sicut accedere ad album, & accedere ad nigrum, hęnt rationem contrarietatis. sed contrario modo se habere ad contraria hęnt rationem similitudinis, sicut recedere ab albo, & accedere ad nigrum: & hoc maxime apparet in contradictione, quę est principium oppositionis. Nam in affirmatiōe & negatione eiusdem consistit oppositio, sicut album & non album: in affirmatione autem unius oppositorum, & negatione alterius attenditur convenientia & similitudo, ut si dicam nigrum, & non album. Tristitia autē & delectatio, cū sint passiones, specificantur ex obiectis, & quę sunt in eodē genere suum contrarietatem habent: nam unum pertinet ad prosecutionem, aliud uerō ad fugam, quę se hęnt in appetitu, sicut affirmatio & negatio ratione, ut dicitur in 6. Ethicorum. Et ideo tristitia & delectatio, quę sunt de eodem, habent oppositionem adinuicem secundum speciem: tristitia uerō & delectatio de diuersis. si eadem illa diuersa non sunt diuersa opposita, sed disparata, non habent oppositionem adinuicem secundum rationem speciei, sed sunt et disparata, sicut tristiari de morte amici, & delectari in contemplatione. Si uerō illa diuersa sint contraria, tunc delectatio & tristitia non solum non habent contrarietatem secundum rationem speciei, sed etiam habent convenientiam & affinitatem, sicut gaudere de bono, & tristiari de malo.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod albedo & nigredo non habent speciem ex habitu ad aliquid extrinsecum, sicut delectatio & tristitia: vñ non est eadem ratio.

AD II. dicendum, quod genus sumitur ex materia, ut patet in 8. Metaphysicę. in accidentibus autem loco materię est subiectum. Dicitur est autē quod delectatio & tristitia contrariantur secundum genus: & ideo in qualibet tristitia est contraria dispositio subiecti dispositioni, quę est in qualibet delectatione. nam in qualibet delectatione appetitus se hęnt ut acceptans id quod hęnt: in qualibet autem tristitia se hęnt ut fugiens. & ideo ex parte subiecti quęlibet delectatio est medicina contra quamlibet tristitiam, & quęlibet tristitia est impeditiua cuiuslibet delectationis, præcipue tñ quę delectatio tristitię contrariatur est secundum speciem. Vnde patet solutio ad tertium. Vel aliter dicendum, quod et si non omnis tristitia contrarietur omni delectationi secundum speciem, tamen quantum ad effectum contrariatur. nam ex uno confortatur natura animalis: ex alio, uerō quodammodo molestatur.

ARTICULVS V.

Utrum delectationi contemplationis sit aliqua tristitia contraria.

AD QVINTVM sic proceditur. Vñ, quod delectationi contemplationis sit aliqua tristitia con-